

Ірина ЯНЕНКОВА

*доктор економічних наук, доцент,
ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»,
Київ, Україна,
777fler@gmail.com*

ІТ- СЕКТОР УКРАЇНИ У ЛАНЦЮГАХ ЛОКАЛЬНИХ ФОРМ ЗДІЙСНЕННЯ ГЛОБАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ СТВОРЕННЯ ДОДАНОЇ ВАРТОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Під час війни економіка руйнується кожного дня. Україна втрачає підприємства, транспорт, інфраструктуру тощо. Уряд, Міністерство економіки, Національна академія наук України, та бізнес-спільноти наразі працюють над планом економічного відновлення України. Серед принципів, які покладено в основу зазначеного плану, найважливішими є повний доступ до ринків ЄС та Групи семи, отримання статусу кандидата на вступ до ЄС, налагодження логістичних шляхів у західному напрямку, локалізація не менше 60% (тобто у відновленні України будуть задіяні українські компанії та виробники).

ІТ-сектор, як і більшість українських бізнесів, сьогодні зазнає складних часів. Бізнес адаптується, разом із цим змінюються його ІТ-потреби. Крім того, змінюється ставлення до партнерів і постачальників, яскравим проявом чого є присутність патріотизму не тільки у зовнішніх характеристиках, але й відчуття єдності нації. У ділових відносинах люди дедалі частіше віддають перевагу українським партнерам та українським продуктам і рішенням. Це стало помітним трендом і не лише всередині країни.

До воєнного стану ІТ-сектор активно розвивався, його зростання становило 20-30% щорічно. [1, с.7] Однак, з початком вторгнення перші кілька тижнів ІТ-бізнес був змушений займатися релокацією працівників, підтримкою клієнтів щодо збереження їх баз даних, кібератаками на ворога, гуманітарною допомогою, необхідними речами для ЗСУ (бронежилетами, автомобілями тощо) та ін. Частина клієнтів одразу поставили проекти на паузу, а про те, що роботи треба продовжувати, почали говорити лише в середині березня, що принесло значних фінансових втрат компаніям.

Персонал компаній по-різному відреагував на ситуацію в країні. Одні виїхали та продовжують працювати віддалено, інші - виїхали і не збираються повертатись – шукають роботу в інших країнах. Є такі, що повернулися до Києва, але поки працювати не готові через пережитий стрес. Частину персоналу мобілізували до лав ЗСУ у перші тижні війни.

Актуальними в Україні стали проєкти з обліку гуманітарки, замовлення від міжнародних фондів з управління логістикою, проєкти із побудови системи управління платежами, договорами та закупівлями тощо.

Найважливішим сегментом для ІТ-сектора є промисловість. Але замовники з цієї галузі сьогодні мають величезні проблеми, особливо у логістиці, тому більшість проєктів поки заморожені. Масове відновлення очікується у травні – у півтора-два рази від того дна, яке було у березні. На цей час поступово відновлюють роботу ті, хто не були цілком залежними від морських перевезень і переорієнтувалися на автотранспорт та залізницю – у них бізнес іде, працюють тисячі людей, актуалізуються проєкти. Майданчик SmartTender української компанії ІТ-Enterprise акумулює всі комерційні закупівлі та інтегрований у Прозорро, де можна побачити різке падіння закупівель по країні загалом. Так, якщо до війни відкритих торгів на день з комерційних торгів було до десяти тисяч, то у березні – лише до тисячі. [2] Отже, якщо говорити про перспективи промисловості, то вона може впасти вдвічі, якщо не більше. Загалом, на дев'ять найбільш постраждалих регіонів України припадає 30% національного ВВП. За різними прогнозами падіння ВВП у 2022-му році становитиме до 35-40% (за умови що окуповані території не збільшаться, а активна фаза триватиме кілька місяців). [3]

Все залежить від тривалості активної фази бойових дій. Якщо такі дії триватимуть до кінця року, наслідки стануть дуже руйнівними для всіх підприємств Південно-Східної частини України, як стосовно виробничих потужностей, так і щодо людського потенціалу, адже зібрати працівників у потрібний час буде вже практично неможливо. А втрати робочої сили внаслідок міграції можуть призвести до її дефіциту в Україні та уповільнення темпів відновлення економіки після війни. Релокація бізнесу на Захід країни не дає гарантій повної безпеки, адже туди теж прилітають ракети, руйнують заводи та вбивають людей. Однак, позитивним зрушенням є наявність різних будівельних проєктів, активізація індустріальних парків, промислових майданчиків на заході країни. Все це свідчить про відкриття нових можливостей для бізнесу, що здатний швидко приймати рішення та реалізовувати їх ефективно.

Співпраця з міжнародними замовниками ускладнюється через необхідність доведення, що війна в Україні не вплине на виконання роботи. Найкращим для зняття напруги є виділити фахівців, які постійно перебуватимуть на підприємствах замовника, а також відкриття офісів у різних країнах. Однак, слід зазначити про наявну багатобічну підтримку

національного ІТ-сектору всередині країни та за її межами. Так, міжнародна організація Emerging Europe у рамках ініціативи з підтримки України «Support Digital Europe» проводить кампанію зі збору відгуків іноземних клієнтів, які співпрацюють з українським ІТ-бізнесом. Головна мета – продемонструвати міжнародним компаніям конкурентні переваги українського ІТ-сектора. Партнерами проекту стали спільнота TechEEAdvocates, Global Tech Advocates, TechUkraine, Ukrainian Startup Fund, EASE, UNIT.City, Міністерство закордонних справ України, Міністерство цифрової трансформації України. [4]

Якщо раніше клієнти в Україні націлювалися на великі проекти з цифрової трансформації, у напрямку «Індустрія 4.0», то тепер їм потрібна буде просто точкова автоматизація, тобто «швидко і дешево». Тому ІТ-компанії спрямовують інвестиції саме у такі проекти та нові програмні продукти, які дадуть змогу вирішувати подібні базові потреби меншим обсягом коштів. Разом з цим вони очікують, що кількість таких проектів перевищить довоєнні показники, оскільки без автоматизації і без нормальної облікової та управлінської системи не буде ані відновлення, ані розвитку нових виробництв.

Висновки. Вимушена масова релокація спричинила суттєві зміни в ІТ-індустрії України, зокрема, зміни фокусів, з очевидним зміщенням в бік мілітаризації галузевих можливостей, а також потреб повоєнного відновлення; створила умови для формування нових ІТ-осередків та перспективних ІТ-хабів. Внаслідок воєнних дій рф в Україні та відповідних санкцій збоку всього цивілізованого світу українські ІТ-компанії отримали безпрецедентні шанси щодо зміни екосистеми клієнтів та партнерів російського ІТ-сектору, тому докладають істотних зусиль та коштів у розробки партнерських рішень та поліпшення комфорту для міграції клієнтів з російських платформ в українські. Значне падіння економіки та, зокрема, її промисловості негативно відбилосся на доходах ІТ-сектора, особливо у березні 2022 р. Однак, поступова адаптація бізнесу до умов воєнного стану, розширення міжнародної співпраці та план повоєнного відновлення країни (що передбачає вагому локалізацію), дозволяють ІТ-сектору зупинити падіння доходів та покращити свої економічні показники діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Яненко І.Г. Чинники і шляхи розвитку цифровізації в Україні. Економіка України. 2022. No 3. С. 04—22. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2022.03.004>

2. SmartTender.biz — офіційний майданчик державних тендерів Prozorro та аукціонів Prozorro. URL: <https://smarttender.biz>.
3. Економіка України під час війни: оперативна оцінка, квітень 2022. URL: <https://ces.org.ua/ua-economy-in-war/>.
4. Стартувала кампанія «Support Digital Europe». URL: <https://itukraine.org.ua/a-campaign-support-digital-europe-is-launched.html>

Kateryna BINYTSKA

*Doctor of pedagogical sciences, professor,
Khmelnyskyi Humanitarian-Pedagogical Academy,
Khmelnyskyi, Ukraine
rfn.yz87@gmail.com*

FORMATION OF MEDIA EDUCATIONAL COMPETENCE IN PROFESSIONAL TRAINING OF THE FUTURE TEACHERS

The modern information society needs training of highly qualified teachers, in particular with established media educational competence. Therefore, the formation of media educational competencies of teachers should be carried out while studying in higher education institutions.

For our research, it is advisable to analyze the term media education competence. Media education competence the set of knowledge, strategies and skills that allows an individual to efficiently face the media environment of today. This term coined by German sociologist Baacke; can be analyzed in four dimensions:

- 1) knowing about different media and how to use them [5];
- 2) reflecting the role of media in society;
- 3) designing media;
- 4) critical thinking [1].

In my professional activity during the professional training of the future teachers I noted that students in preparation for seminars and practical classes, along with scientific publications, articles in academic journals find a huge amount of information that contains not quite correct facts, and a certain percentage of media content, which deal with the issues of pedagogy and student learning contains “myths” and inaccurate information. The student – the future teacher, must understand that he or she is responsible for the creation and distribution of content.

Therefore, the creation of tools for the formation of media educational competence in professional training of the future teachers is the our further explorations.